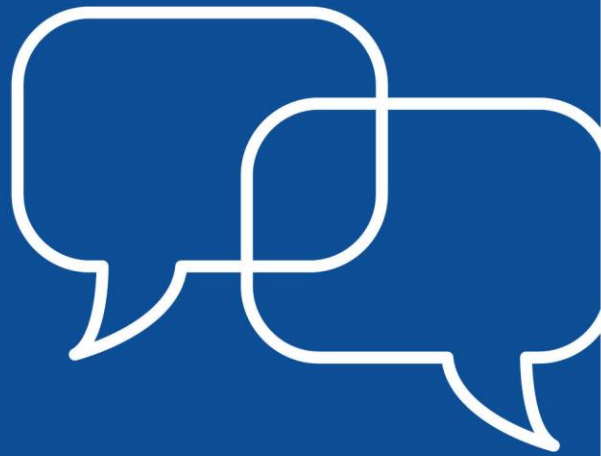

Kristiansand
kommune

Kristiansand
kommune

Makta

«Kvasiparlamentarisme» -
en mulig (hybrid)modell

Eksempler fra Kristiansand
v/ kommunedirektør Camilla Dunsæd

- Kort om politisk situasjon Kristiansand
- Hva er kvasiparlamentarisme
- Eks 1: Politisk plattform
- Eks 2: Budsjettet presenteres før det er vedtatt av bystyret
- Eks 3: Generaldebatt
- Eks 4: Samskaping folkevalgte og administrasjon

Politisk bakteppe Kristiansand

Bystyret forrige periode

- Ny, sammenslått kommune i 2020
- 71 i bystyret, mange nye
- Koalisjon med knapt flertall
- Mange små partier
- Mange byttet parti
- Koalisjonen mistet flertallet i perioden
- Mistenkeliggjøring av administrasjonen
- Kommunedeling kom som sak

Nytt bystyre 2023

- Redusert til 57 medlemmer
- Koalisjon med klart flertall: 34 av 57
- Fordelte noen verv til «opposisjonen»
- Har «politisk plattform»

«Kvasiparlamentarisme»

Formannskapsmodell

- Basert en idé om samarbeid og konsensus på tvers av politiske skillelinjer
- Mindretallet tas med i de politiske beslutningsprosessene
- Kommunedirektøren innstiller saker til politisk behandling

Kvasiparlamentarisme

- Tydelig posisjon og opposisjon i kommunestyret
- Kommunestyret oppfattes som delt inn i to blokker - de politiske partiene inngår koalisjoner som bygger på en felles politisk plattform
- Møter mer preget av konfrontasjon mellom etablerte ståsteder i stedet for konsensusøkende dialog.
- Politisk flertall som ønsker å sette preg på saker fra administrasjonen

Parlamentarisk modell

- Basert på en idé om konkurranse mellom forskjellige interesser langs politiske skillelinjer
- To blokker - fremmer styringsdyktighet ved at gjennom to eller få partier kjemper om den politiske makten.
- Mindretallet fungerer som opposisjon mot et styringsdyktig flertall i posisjon
- Maktkonsentrasjon «The winner takes it all»
- Byråden innstiller saker til politisk behandling.

«Kvasiparlamentarisme»

- En utvikling i større formannskapskommuner, der det som tidligere ble referert til som et flertall og et mindretall, i økende grad oppfattes som en posisjon og en opposisjon (Røiseland, Vabo, Sørensen og Torfing, 2020, s. 23).
- Bystyret kan være delt inn i to blokker som på nasjonalt nivå, og de politiske partiene inngår koalisjoner som bygger på en felles politisk plattform (Martinussen, 2002).

Fra «ideas2evidence» utredning om parlamentarisme i Kristiansand høsten 2022

Eksempel 1: Koalisjonen har utarbeidet politisk plattform

- Kaller plattformen «marsjordre» til administrasjonen
- Uklart hvordan det skal tolkes og følges opp av administrasjonen
- Enkelte store saker er ikke med, da må partiene søke flertall sammen med andre partier

Eksempel 2: Budsjettet presenteres før det er vedtatt i bystyret

- Koalisjonen ble enige om budsjettet før politisk behandling
- Inviterte til pressekonferanse før behandling i formannskapet
- I praksis ble det endringer
  - Etter dialog med administrasjonen
  - Etter politisk behandling og andre partiers forslag ble lagt fram

Har blitt enig om budsjett for Kristiansand

Fædrelandsvennen 28. nov 2023

Eksempel 3: Generaldebatt i bystyret

Prosedyre:

- Baseres på en melding fra administrasjonen
- Bystyret vedtar ansvarlig politisk utvalg
- Utvalg utpeker saksordfører
- Saksordfører innhenter merknader fra partiene
- Politisk utvalg lager innstilling
- Bystyret voterer over merknadene

• Fordel:

- Politikere setter seg inn i saker, og eier dem, engasjement

• Utfordringer:

- Merknadene har uklar status, er innspill og signaler mer enn vedtak
- Merknadene er ikke utredet
- Partiene stemmer, ikke enkeltpersoner

Blokkdannelse i formannskapsmodellen – vurderinger

Fordeler

- Folkevalgte:
  - Flertallets partier opplever at de «har makta»
  - Får tydeliggjort sin politikk
  - Motiverer for politisk engasjement
  - Mindre behov for kompromisser enn i parlamentarisme - Partiene i koalisjonen trenger ikke være enige om alt – kan stemme med andre partier i saker de ikke er enige om
  - Kan skape mer åpenhet om politiske beslutningsprosesser
  - Beholder helhetsperspektivet med en kommunedirektør
- Administrasjonen:
  - Forutsigbarhet (- når flertallet er stabilt)
  - Kan åpne for bedre dialog mellom folkevalgte og administrasjon

Ulemper

- Folkevalgte:
  - Partier fra mindretallet kan oppleve mindre innflytelse
  - Partier fra flertallet får redusert mulighet for å synliggjøre enkeltsaker som avviker fra koalisjonens felles plattform
  - Har ikke ansvar for beslutninger slik de ville hatt i parlamentarisk modell
  - kan skape forventninger hos innbyggere som tror «saker er bestemt» når koalisjonen har uttalt seg
- Administrasjonen:
  - Utfordrer utrednings- og opplysningsplikt

“Kvasiparlamentarisme” - det beste fra begge modeller?

- Bør vi gjøre mer for å utforske mulighetsrommet i samskaping politikk og administrasjon? («Fra timeglass til tannhjul»?)
- Hvordan agere på «politiske signaler» – bør administrasjonen være mer på tilbudssida i saker vi vet kommer?
- Endrer det forholdet mellom politikk og administrasjon?
- Er det mer vanlig i større kommuner med flere frikjøpte politikere og politiske rådgivere?

Eks på samskaping: Politisk verksted om kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi

Kristiansand
kommune

Telefon 38 07 50 00
post@kristiansand.kommune.no
Kristiansand.kommune.no